

N:o 28.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 16ⁱ April 1868.
— — — — Andra Kammaren den 16 — —

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse,^a angående befrämjande^b af vattenskadade
markers afdikning samt den odlade jordens fullständiga grunddik-
ning.*

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 50).

S. A. K.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion har Riksdagens uppmärksamhet blifvit fästad derpå:

att Svenska jordbruket ej ännu nått den utveckling, att dess produktion förmår fylla en ständigt växande befolknings behof af dess alster, hvilket förhållande mindre är beroende af den öppna jordens otillräcklighet, än af dess kultur-tillstånd;

att en planmässig och fullständigt genomförd afdikning är det kraftigaste medel, vetenskap och erfarenhet gifva vid handen, att höja jordens produktionsförmåga, på samma gång en sådan i stort utförd afdikning mäktigt bidrager att för all framtid utjemna de klimatiska missförhållandena;

att ett så omfattande företag, såsom liggande utom den enskildes förmåga, måste, i likhet med hvad i långt rikare länder varit förhållandet, af Staten understödjas, hvaremot arbetets utförande och ansvaret för understödets återbetalande med minsta kostnad och risk för Statsverket kunde åt de lokala representationerna öfverlemnas, hvarigenom dessas vigt och betydelse skulle i ej ringa mån förstärkas; samt

att slutligen den tilltagande arbetslösheten med deraf följande ekonomiskt och moraliskt elände bäst skulle kunna motverkas genom jordbrukets, såsom den

största förbrukaren af arbete, försättande i ökad verksamhet, hvarigenom arbetstillfällena jemnast blefvo fördelade öfver hela riket, på samma gång den deraf framkallade produktionen direkt komme landets öfriga näringar till godo;

och har på grund häraf blifvit föreslaget:

1:o att Riksdagen, för befrämjande dels och i främsta rummet af vattenskadade markers afdikning och torrläggning dels af den redan odlade jordens fullständigare grunddikning, ville, utöfver det redan till de Norrländska länen lemnade anslag, bevilja ett låneunderstöd af 5,000,000 Riksdaler Riksmünt att från och med år 1869 utgå under tio års tid med 500,000 Riksdaler Riksmünt årligen;

2:o att detta låneunderstöd, utgående till högst $\frac{2}{3}$ delar af den beräknade arbetskostnaden, måtte åtnjutas räntefritt under fem års tid med derefter inträdande återbetalningsskyldighet af $\frac{1}{10}$ del af kapitalet årligen jemte löpande 5 procent ränta å det ogulda kapitalet, samt ställas till samtliga landstingens förfogande, efter dem emellan skedd fördelning och under deras ansvarighet för såväl arbetsplanernas uppgörande och utförande, som för kapitalets och räntans återgåldande till Statsverket;

3:o att Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t ville göra underdånig framställning, att Eders Kongl. Maj:t, på sätt det syntes lämpligast, behagade låta fördela låneunderstödet mellan de olika landstingen, samt låta uppgöra de närmare bestämmelser, som för dess utbekommande, användande och återbetalande kunna anses ändamålsenliga och betryggande.

De förhållanden, hvilka sålunda blifvit framställda, äro af den vigt, att de icke kunnat undgå ådraga sig Riksdagens synnerliga uppmärksamhet. Det kan icke nekås, att frågan om jordbrukets ekonomiska betryck, hvilken fråga under sistförflutna riksdag intog en så framstående plats, att Riksdagen fann sig böra nedsätta ett Särskildt Utskott för jordbrukets finansiella angelägenheter, ännu måste anses vara långt ifrån uttömd och att tidsomständigheterna onekligen påkalla ett närmare aktgifvande på den utredning af jordbrukets ställning, hvartill såväl det Särskilda Utskottets Utlåtande, som öfriga tillgängliga statistiska uppgifter lemnade bidrag. Riksdagen, som finner att ännu mycket återstår, innan vårt jordbruk nått den utveckling, som dess areala betydenhet och det deri representerade kapitalvärdet åt detsamma synes anvisa, vill icke heller förneka att befrämjandet af denna utveckling och höjandet af landets förmåga att i det stora nationela utbytet intaga en förmånligare och för framtiden mera betryggande ställning än hittills är en uppgift, som allt mera måste taga uppmärksamheten i anspråk. Bland häfstängerna för en sådan utveckling intager en ändamålsenlig och följdriktigt tillämpad afdikning tvifvelsutän ett viktigt rum. Det kan icke heller nekås, att, då grundförbättringsarbeten utgöra ett särdeles viktigt moment i andra länders utveckling, vårt lands framskridande i materiel kultur och välstånd i ännu högre grad är beroende af dylika arbetens utförande, då — förutom det för alla länder gemensamma ändamålet att åt odlingen förärfva nya områden samt höja den redan odlade

jordens afkastning — grundförbättringarne i Sverige dessutom bidraga att väsendtligt förbättra klimatet genom afledande af det skadliga och stillastående vatten, hvars afdunstande förbrukar en ej obetydlig del af våra korta somrars värme, som annars komme vegetationen till godo, och hvaraf verkningarne omöjliggöra alla beräkningar och ofta gäcka odlarens omtanke och arbete. Det torde jemväl kunna antagas, att en genom fullständig afdikning möjliggjord tidigare sådd och grödans deraf föranledda relativt ännu tidigare mognad skulle för vårt nordliga jordbruk utöfva ett stort inflytande på skördarnes mängd och beskaffenhet. Men om ock det vore värdigt Staten att taga denna fråga om händer, torde likväl, beträffande sättet för detta Statens ingripande, ännu återstå att utreda, huru det önskade målet skall kunna genom Statens mellankomst vinnas. Då emellertid föremålet för ofvanberörda framställning är af så vidsträckt och omfattande beskaffenhet, att medel till det väckta förslagens utförande icke torde böra af Riksdagen anvisas, utan att en närmare undersökning föregått om och i hvad mån det sökta ändamålet må erfordra Statens mellankomst, har Riksdagen, utan att nu ingå i pröfning, huruvida Staten för detta ändamål bör anvisa några medel, ansett sig böra hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t, efter inhemtande af landstingens och hushållningssällskapens yttranden, behagade taga frågan under nådigt öfvervägande och derefter till Riksdagen afgifva det förslag, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 16 April 1868.
